

Za ljudsko šolo, oziroma za ljudskošolskega učitelja je predpisani učni načrt temeljni zakon za pouk. Učni načrt določa za vsak predmet smoter, kojega si naj učitelj prizadeva doseči. Dolžnost vsakega učitelja je, da se ob učnem načrtu in posebno še ob učnem smotru vsakega predmeta natančno pouči, da potem lahko in z mirno vestjo odgovori na vprašanja: kaj in koliko moram iz tega ali onega predmeta učiti — če so domače razmere otrok, razmere dotične šole in pa krajevne razmere toliko ugodne, da je sploh mogoče doseči predpisani smoter.

Prav tako velike važnosti kakor učni načrt, oziroma učni smoter, je za vsakega učitelja vpeljana Berilo, na katero se mora naslanjati ves pouk.

Učni načrt in vpeljana Berilo sta torej za učitelja temelj in nekako ogrodje pouka. Učitelj si mora sedaj prizadevati, da s svojim znanjem in s pripravami za pouk to ogrodje tako izpopolni, da — upošteva je zgoraj omenjene okoliščine — lahko z mirno vestjo odgovori: to in toliko mi je bilo mogoče iz tega ali onega predmeta učiti in: to in toliko sem tudi dosegel.

Taki razlogi so me vodili, ko sem sestavljal »Avstrijsko zgodovino za ljudske šole«.

Moj namen ni bil, podati učiteljstvu sistematično urejeno popolno avstrijsko zgodovino, tudi ne po metodiških predpisih, morebiti celo po formalnih učnih stopnjah obdelano avstrijsko zgodovino, ampak moj namen je bil, podati učiteljstvu pomožno knjigo, katera naj lažja učiteljstvu pripravljane za zgodovinski pouk. V »Avstrijski zgodovini za ljudske šole« sem si prizadeval po svojih skromnih močeh zbrati v eno knjigo — oziraje se na učni načrt in vpeljana Berilo — tvarino, katero učitelj lahko uporabi pri zgodovinskem pouku. Ne trdim pa, da bi moral vsak učitelj vso to tvarino uporabiti, saj je to docela nemogoče. Na enorazrednicah v hribovitih krajih učitelj gotovo ne more toliko tvarine prebaviti, kakor se pa to laglje zgodi na dobro urejenih štiri- in večrazrednicah v mestih in nekaterih trgih. V tej knjigi pa tudi ni nikjer zapisano, da bi moral učitelj večrazrednih šol vso tu zbrano tvarino uporabiti. Poleg učnega načrta se je treba ozirati tudi na krajevne in druge razmere. Učitelj z dežele zgodovino Ljubljane lahko opusti, nikakor pa tega ne sme storiti ljubljanski učitelj. Štajerskega in primorskega učitelja ne bo zanimala »zgodovina Kranjske«, prezreti je pa ne sme kranjski učitelj.

Istina je, da se nekateri podatki iz občne avstrijske zgodovine ponavljajo pri zgodovini Ljubljane in Kranjske, a to sem storil namenoma in sicer zato, da učitelju ni treba prelistovati cele knjige, če na pr. išče podatke o zgodovini Ljubljane ali Kranjske. S tem sem hotel »pospešiti udobnost in hitro preglednost«, kakor piše g. prof. S. Rutar v »Ljubljanskem Zvonu«. In vsaka knjiga, ki je namenjena učitelju kot pomožna knjiga za pripravljane za pouk, mora biti tako sestavljena, da pospešuje hitro preglednost. Pa tudi mladini, kateri je tudi namenjena ta knjiga, ponavljanje važnejših podatkov spomin le pospešuje. V knjigi, katera ima tak namen, kakor ta, se ponavljanju nekaterih podatkov niti izogniti ni mogoče, ker na pr. »Zgodovina Ljubljane«, ali pa »Zgodovina kranjske dežele« ni del ali bolje nadaljevanje splošne avstrijske zgodovine, ki je opisana v prejšnjih poglavjih, ampak vsako teh dveh poglavij je celota z-a-se, kar ima namen, pospeševati hitro preglednost.

V koliko sem s tako prireditvijo »Avstrijske zgodovine za ljudske šole« vstregel namenu te knjige, o tem je v prvi vrsti poklicano soditi ljudsko učiteljstvo, izkušeni okrajni šolski nadzorniki in glavni učitelji, oziroma srednješolski profesorji, ki so si prizadevali proučiti ljudsko šolstvo. Med ljudskim učiteljstvom gre glas, da je moja »Avstrijska zgodovina« dobrodošla. V rokah imam pisana priznanja okrajnih šolskih nadzornikov, kateri so to knjigo priporočali v nakup za šolarske in učiteljske knjižnice. Tudi slovensko časopisje je izreklo ugodno sodbo o tej knjigi. Najbolje je pa pogodil namen te knjige pedagoški list »Popotnik«. Pozna se takoj, da

je to oceno spisal spreten ljudski učitelj, ki natančno pozna potrebe in razmere našega ljudskega šolstva, kar pa o g. Methodiusu Postumusu nikakor ne morem trditi. Da, celo prav nasprotno sodbo imam o tem najnovejšem »pedagogu« XX. stoletja. »Methodius Postumus« nima niti pojma o ljudskem šolstvu. Samo par dokazov. Gosp. »M. P.« mi v svoji suhoparni, na vse strani zaviti in z osobnimi napadi popoprani »oceni« predbacuje, da je že naslov napačen, češ, da ne pokrije vsega, kar se nahaja v knjigi. Nikakor mu ne more iti v njegovo domišljavo glavo, da se v »Avstrijski zgodovini za ljudske šole« nahaja tudi avstrijsko ustavoznanstvo. Ta budala trditev izvira iz tega, ker g. »M. P.« nima pojma o ljudskem šolstvu. Mož ne pozna učnega načrta. Učni načrt pa zahteva iz zgodovine poleg drugega tudi to-le: »Glavna določila o ustavi, sosebno poučila o državljanskih dolžnostih in pravicah«. (Dalje.)

Vestnik.

Imenovanje. Vadniški učitelj, g. Fran Suher, je imenovan c. kr. glavnim učiteljem na ljubljanskem učiteljsku. Učitelj v Razdrtem g. Janko Trošt je imenovan nadučiteljem v Tomišlju. Šolski vodja v Trbovljah, g. Ivan Kuhar je kompetenčnim potom premeščen v Radomlje.

Vitezu dela, rodoljubu najčistejših rok, gospodu županu Ivanu Hribarju, je o jubileju doposlal dični naš S. Gregorčič nastopno znamenito čestitko:

Posiljam križe Ti za jubilej.

Pač križev si imel dovolj,
a zlatega ne križa —
zato jaz cenim Te tembolj,
to viša Te — ne niža.
Slovenec slednji nosi križ,
Ti tudi jih še kaj dobiš!
Navada je med nami brati,
da križe radi nam delé
in križe prav težke!
A ti pa niso zlati,
ki svet ta „dičijo“ bahati.
Zato te pa res častim,
ker zlati ne teži Te križ,
da kitil bi se z njim!
Brez „križca“ slavo Ti dobiš
in sled nesmrten zapustiš.
Pozdravljen mi za jubilej,
le čvrsto s križi še naprej!

Povišanja tržaških okoličanskih učiteljic. Iz druge v prvo plačilno kategorijo so povišane učiteljice na slovenskih ljudskih šolah v okolici: gospice Evelina Valentič, Angela Setničar in Gabrijela Komel.

„Popotnik“ se je preselil iz Maribora v Hribarjevo tiskarno v Celju. Pri tej priliki se je poplačal ves stari dolg.

† Pavlina Pajkova. Dne 1. t. m. je umrla v Ljubljani gospa Pavlina Pajkova, znana slovenska pisateljica. Bila je rojena 9. aprila 1854 v Pavji na Italijanskem; pisateljevati je začela jako zgodaj. Bila je sotrudnica mariborske »Zore«, katero je urejal njen soprog dr. Janko Pajk; jako mnogo njenih povesti je bilo natisnjenih tudi v »Kresu«, »Ljubljanskem Zvonu« in »Dom in Svetu«. Svoje spise je hotela tudi zbrati in izdala je v ta namen tri zvezke, od katerih sta izšla dva pri Drag. Hribarju v Celju, eden pa pri A. Gaberščeku v Gorici. Mir in pokoj!

„Slovenska zadruga“, glasilo slovenskih posojilnic in gospodarskih zadrug ter »Centralne posojilnice slovenske« v Krškem, bode odslej prinašala razen spisov narodno-gospodarske vsebine tudi razprave o domači in narodni vzgoji, ker slovensko učiteljstvo ne more še ustanoviti samostalnega lista v tej stroki, kakor se je to poudarjalo tudi na shodu jugoslovanske učiteljske »Zaveze« na Bledu.

Okrajno učiteljsko konferenco bode imelo učiteljstvo sezanskega okraja dne 19. junija t. l. ob 9. uri do-

poludne v Sežani po sledečem vspredu: 1. Pozdrav, volitev namestnika in dveh zapisnikarjev; 2. Poročilo c. kr. okrajnega šolskega nadzornika; 3. Šolski obisk, sredstvo za pospeševanje istega; 4. Preosnova sedanjega podrobnega načrta za realije po koncentraciji, poroča učitelj-voditelj Ivan Banno; 5. Poročilo književnega odbora: a) o stanju okrajne knjižnice, b) o blagajniškem stanju iste; 6. Volitev knjižničnega odbora; 7. Volitev stalnega odbora; 8. Nasveti, ki se morajo 8 dni pred konferenco doposlati c. kr. okrajnemu šolskemu nadzorniku. To vabilo izdaja se z ozirom na § 4. ministrjalne naredbe z dne 8. maja 1870 drž. zak. št. 68.

Rudniška ljudska šola v Idriji. V uradnem listu z dne 22. m. m. čitamo glede te šole: »C. kr. poljedelsko ministrstvo je odredilo, da je v prihodnje točno izpolnjevati od c. kr. okrajnega šolskega nadzornika izdano odredbo, po kateri je razen nemškega jezika tudi druge predmete, zlasti računstvo, naravoslovje, zemljepis in zgodovino obravnavati v nemškem jeziku.« — Kaj pa to pomeni? Prosimo pojasnila! — Tako »Slovenski Narod«.

Zgradba realke v Idriji. Kakor je našim čitateljem znano, otvorila se bo v Idriji nižja realka in se bo za ta zavod zgradilo primerno poslopje. V svrhu dobave načrtov in stroškovnikov razpisal se je natečaj in se je kot nagrada za najboljši načrt določil znesek 1000 kron; druga nagrada znaša 600 kron, tretja nagrada 400 kron. Za presojo konkurenčnih načrtov veljavni so predpisi društva avstrijskih inženjerjev in arhitektov. Dotični načrti se morajo predložiti vsaj do 30. junija letos.

Učiteljski disciplinarni zakon je predložil članom šolskega odseka v državnem zboru posl. prof. Stürgkh, v katerem se zahteva med drugim, da bodi preiskovalna instanca okrajni šolski svet, ki mora takoj obvestiti obdolženca, da je uložena proti njemu disciplinarna ovadba. Obdolženec se mora zaslišati in njegove ustne in pisne izjave priložiti aktom. Tudi se mora pustiti obdolžencu, da pregleda preiskovalni akt, naznani priče in porabi sploh vsa sredstva. Razsodišče je deželni šolski svet. Prizivno sodišče pa naučno ministrstvo. Obdolženec ima pravico, da se osebno zagovarja ali pa uložijo pismeno opravičenje. Obravnava ni javna. — Preosnova se bo vršila v deželnih zborih. To so pač dovolj skromne zahteve, kakršne so po zakonu dovoljene vsakemu hudo delcu, le učiteljstvo je izročeno brez obrambe vsakojakim ovaduhom in maščevalcem.

Učni odsek poslanske zbornice je imel dne 21. maja generalno debato o predlogih, da se sklene disciplinarni zakon za učitelje. Predlog Seitzev je bil odklonjen in se je sklenilo, vzeti predlog grofa Stürgkha za podlago specijalni razpravi. V debati se je z več strani obsojalo sistematično preganjanje učiteljstva, ki so ga uprizorili klerikalci. Seitzev predlog, da se proti učitelju zaradi njegovega postopanja zunaj službe ne sme disciplinarno postopati, je bil odklonjen, sprejet pa je bil s 13 proti 12 glasom predlog Pacherjev, da se proti učitelju zaradi izvrševanja njegovih političnih pravic ne sme disciplinarno postopati. Kielmansegg je gotovo v omedlevice padel, ko je to slišal.

„Le čevlje sodi naj kopitar!“ Ta prislovica velja pač pri vseh stanovih, le srečna šola v »prosvitleni« Avstriji ni še dospela v to pristanišče. Evo dokaza! Na Štajerskem opravljajo službo krajnih šolskih nadzornikov — ki imajo nadzorstvo o šolskem napredku v pedagogično-didaktičnem smislu — sledeče pedagogične »korifeje«: po 1 hotelir, gimnaz. ravnatelj, prekajevalec, kolar, doktor prava, mizar, rudar, klepar, vinotržec, tesar, prodajalec sadja, urar, steklar, pivovar, veleposestnik; po 2 lastnika rudokopov, hišnika, inženjerja, lesna trgovca, zasebnika,

kovača, častnika; po 3 brez posla (?), trgovci, klobučarji, lekarnarji; 5 notarjev; 6 usnarjev; 7 sodnikov, gozdarjev; 8 tovarničarjev; 9 poštarjev, pekov, mlinarjev; 11 posestnikov; 19 zdravnikov; po 28 duhovnikov in uradnikov; 46 prodajalcev; 52 gostilničarjev; 69 manjših posestnikov; 308 kmetov in 17 — učiteljev. In merodajni (!) faktorji se pa pritožujejo, da šola nazaduje; kako li, ali niso ti strokovnjaki dovolj porok, da je to laž. — Učiteljske zastopnike pozivljamo, da nam podajo sliko za slovenske pokrajine, Kranjsko, Primorsko in Goriško. — a.

Višek posurovelosti. Afera učitelja g. Gostinčarja, ki je bil povodom obiska Čehov v Celju tolovajski napaden in se je proti zavratnim napadalcem branil z revolverjem ter enega napadalcev ranil, je bila razpravljana v štajerskem deželnem šolskem svetu. Kakor znano, je bil g. Gostinčar obsojen na šest tednov zapora, ker je napadalca ranil. Vsled tega se je začela proti njemu disciplinarna preiskava. Dež. šolski svet je sedaj sklenil, ustaviti disciplinarno preiskavo, ker g. Gostinčar ni grešil proti stanovskim dolžnostim in stanovski časti, pač pa je sklenil, g. Gostinčarja premestiti. Priznati se mora, da je dež. šolski svet postopal strogo in pravično. Gostinčar ni storil družega nič, kakor da se je branil proti tolovajskim napadalcem, ki so ga pobili na tla. Tako kakor Gostinčar bi bil v takem slučaju postopal vsak človek, bodi kdor koli. Toda hijene pri »Grazer Tagblattu« niso z rečenim pravičnim sklepom dež. šolskega sveta zadovoljne in zagnale so grozen vik in krik, zakaj ni deželni šolski svet g. Gostinčarja odpustil ter groze s protesti. No, stvar je sodno pojasnjena, in zato ne bo težko odgovarjati na te proteste.

Ne kričite na otroke. Neka mati je imela navado, neprenehoma togotiti in repenčiti se nad svojim šestletnim Mihecom. Mihec se je njenega kričanja tako privadil, da je ni prav nič več slušal, ampak samo gledal. »Kaj me pa tako gledaš, ti spak hudobni«, vpije necega dne razjarjena mati. »Mama«, reče radovedno Mihec, »dejte še malo kričati, da bom gledal, kako se vam premika tista bunkica v grlu«.

Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Št. 803.

Kranjsko.

Na štirirazredni ljudski šoli v Vipavi je eno učno mesto stalno popolniti. Prošnje za to mesto so predpisanim potom semkaj vlagati do dne 26. junija 1901.

C. kr. okrajni šolski svet v Postojni dne 26. maja 1901.

Laschan I. r.

Št. 573.

Primorsko.

V tolminskem političnem okraju razpisujem sledeče službe:

- 1.) def. učitelja-voditelja v Logjeh-Robedišču;
- 2.) def. učitelja-voditelja na Ponikvah;
- 3.) def. učitelja-voditelja na Soči;
- 4.) def. učitelja-voditelja na Visnem;
- 5.) def. učitelja-voditelja v Smasti;
- 6.) začas. učitelja-voditelja v Stržišču;
- 7.) začas. učitelja-voditelja v Šebreljah;
- 8.) def. ozir. začas. učitelja na Ljubinjcu.

S temi službami so združeni dohodki, določeni v deželni postavi z dne 6. oktobra 1900 št. 26.

Prosilci iz drugega okraja naj priložijo prošnji razun drugih spričeval tudi zdravniško spričevalo ter določi v postavno določeni dobi 6 tednov po svoji predstojni šolski oblastnji.

C. kr. okrajni šolski svet v Tolminu, 25. maja 1901.

Predsednik:

Prinsig I. r.

„Učiteljski Tovariš“ izhaja 1., 10. in 20. dne vsakega meseca ter stoji vse leto 8 K, pol leta 4 K, četrt leta 2 K. Spisi naj se blagovoljivo pošiljati samo pod naslovom: Uredništvo „Učiteljskega Tovariša“ v Ljubljani. Naročnino pa prejema g. Frančišek Črnogoj, nadučitelj v Ljubljani (Barje). — Vse pošiljatve naj se pošiljajo franco. — Oznanila in poslanice se računajo za stran 30 K, pol strani 16 K, $\frac{1}{2}$ strani 10 K, $\frac{1}{4}$ strani 8 K, $\frac{1}{8}$ strani 4 K; manjši inserati po 20 h petit-vrsta. Večkratno objavljenje po dogovoru. Priloge poleg poštne 6 K.

Izdajatelj in odgovorni urednik Radivoj Koréne. — Last in založba „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“. Tiska „Narodna tiskarna“ v Ljubljani.